

Libris.ro
CASSIAN MARIA SPIRIDON

Respect pentru oameni și cărți

COLECȚIA ISTORIA MENTALITĂȚILOR

UN VIS AL INTELIGENȚEI LIBERE

CASSIAN MARIA SPIRIDON

Un vis al inteligenței libere

— atitudini literare IX —

Cuprins

Nota autorului.....	5
<i>JUNIMEA</i> , un vis al inteligenței libere.....	7
Gândurile cu vedere ale lui Nichita Stănescu.....	79
Transilvania lui Eminescu	107
Curajul Monahului Nicolae de la Rohia	129
Poetul nopții și mitul Luceafărului.....	180
Arta și știința lui Solomon Marcus	202
Pregătirea sufletească a Brâncovenilor întru împlinirea jertfei martirice.....	244
Jurnalul lui I.D. Sârbu, o mărturie amânată.....	276
Nicolae Manolescu, o biografie intelectuală	335
Eminescu și politica Parlamentului.....	373
Solomon Marcus și limba perfectă	401
Virgil Nemoianu, un maestru al eseului estetic.....	418
Două decenii din actuala serie a revistei „Convorbiri literare”	453

JUNIMEA, un vis al inteligenței libere

Data constituirii *Societății Junimea* plutește sub aripa misterului, învăluită într-o aură vag legendară, una care însoțește mai totdeauna nașterea unor mari personalități sau varii societăți culturale de înalt prestigiu. Din mărturiile fondatorilor ar rezulta un interval temporal cuprins între toamna anului 1863 și începutul anului 1864. Citim în *Amintiri din „Junimea”* a lui Iacob Negruzzi, la Capitolul I, *Înființarea societății literare*: „La banchetul anual prin care se serba aniversarea înființării societății «Junimea», secretarul perpetuu – acela eram eu – avea obiceiul să ție un discurs glumeț, care începea totdeauna cu următoarele cuvinte: «Originea Junimii se pierde în noaptea timpurilor»... Tot așa aș putea începe, fără glumă, și astăzi, când mi-a venit în gând să scriu oarecare amintiri despre această societate, care a ocupat un sfert de secol din viața mea, și cu care se leagă multe și plăcute aduceri-aminte ale tinereții mele. Se poate, în adevăr, zice că originea «Junimii» se pierde în noaptea timpurilor, de vreme ce ar fi foarte greu a-i fixa cu exactitate epoca înființării.

Mulți membri ai «Junimii» cred că societatea lor datează din toamna anului 1863, însă aceasta nu poate fi, de vreme ce eu, unul din cei cinci fondatori, m-am întors din străinătate în Iași, după săvârșirea studiilor, în

seara de 25 octombrie 1863, iar T. Maiorescu, altul dintre fondatori, plecase cu o zi înainte din Iași la Berlin, și amândoi ne-am încrucișat în drum la Botoșani, unde petrecurăm noaptea în același han, fără să ne facem cunoștința și fără măcar să ne întrevădem”.

Sunt relatate în continuare întâlnirile secretarului perpetuu al *Junimii* cu viitorii fondatori și este narată și prima întâlnire a acestora la Maiorescu, pentru a asculta o lectură a lui Carp din traducerea sa după *Macbeth*, în versuri. „Oricum ar fi, în acea seară – apreciază viitorul șef al foii junimiste – se poate zice că a fost întâia sedință a «Junimii», fără ca cei prezenți să se fi gândit încă la înființarea unei societăți”.

Sunt continuate și în 1864 prelegerile populare inițiate de Titu Maiorescu cu un an înainte. Th. Rosetti, într-una din duminici, urma să vorbească despre *Societatea modernă*. La acel moment are loc un incident penibil, lectorul blocându-se la titlu, pe care îl repetă de câteva ori, urmând câteva scuze și părăsirea sălii. După obiceiul de a se întâlni cu toții, după prelegere, la Maiorescu, într-o astfel de după-amiază „s-a hotărât înființarea în regulă a unei societăți literare, care de fapt și exista. Mai multe dumineci de-a rândul am discutat numele ce trebuia să-i dăm. Tot felul de propuneri și serioase și glumețe se făcură și se respinseră de-a rândul. Un moment numele care dobândi aprobarea celor mai mulți fu *Ulpia* sau poate chiar *Ulpia Traiană*. Însă în duminica următoare toți cinci venirăm cu gândul ascuns de a propune adoptarea altei numiri, căci după reflecțiile făcute acasă, numele *Ulpia* ni se păru din cale afară pretențios”.

La următoarea întâlnire a celor cinci fondatori, Titu Maiorescu, Iacob Negruzzi, P.P. Carp, Vasile Pogor, Th. Rosetti, cum se așteptau cu toții, la propunerea gazdei

se reiau negocierile asupra numelui: „După multă discuție, Theodor Rosetti ne zise de pe patul unde era culcat:

– Măi băieți, vreți să vă dau eu un nume fără pretenție, care să vă placă la toți, fiindcă nu zice mare lucru?

– Vorbește!

– Hai s-o botezăm «Junimea», zise Theodor Rosetti.

– Foarte bine găsit! strigarăm cu toții. Atunci Pogor, ridicându-se de pe canapeaua pe care se aruncase, începu să cânte ca un preot pe nas, și întrebă de trei ori:

– S-a lepădat copilul de Satana pedantismului?

De trei ori răspunserăm cu toții râzând:

– S-a lepădat.

– În numele Domnului, boteze-se dar «Junimea»! exclamă Pogor, și «Junimea» a rămas până în ziua de azi”.

Pe același subiect, citim în *Amintiri de la „Junimea” din Iași*, a lui George Panu, încă de la primele pagini o variantă nu mult diferită de a redactorului „Convorbirilor literare”, dar care pare a fixa, nu fără umor și ironie, ca an de înființare februarie 1863: „La fiecare banchet de aniversară a înființării societății «Junimea», domnul Iacob Negruzzi avea specialitatea ca să stabilească în mod exact data întemeierii «Junimei» și totuși curs de vreo 14 ani nu a reușit complet să o stabilească! De ce? Fiindcă îndată ce oratorul – bineînțeles într-un discurs umoristic – determina o dată oarecare, o droaie de întrerupători, vociferând, îi aruncau cele mai energice dezmințiri. Oratorul, obosit și dominat de un tumult asurzitor, era nevoit să se așeze și să renunțe la restul cuvântărei.

Atunci, ca un mijloc de conciliare, se scula domnul Vasile Pogor și striga: «Domnilor, nu vă mai certați degeaba de la data înființării societății noastre, căci părerile sunt așa de împărțite încât pentru o societate atât de disciplinată ca a noastră (la cuvântul *disciplinat*, un

ura! colosal ieșea din piepturile tuturor), acest lucru este mărul de discordie; de aceea, eu propun să votați următoarea dată asupra căreia cred că avem să convenim cu toți... Să convenim, domnilor, că originile Junimei se pierd în noaptea timpurilor...».

În toți anii această propunere este aclamată și consacrată.

Soluțiunea însă nu mulțumea pe toți. Domnul Iacob Negruzzi, cel mai recalcitrant, protesta *in petto* și urma cu investigațiunile mai departe – așa că, în cursul acelor mulți ani, a ajuns la oarecari descoperiri destul de însemnate asupra originii *Junimei*, însă nu de tot complete.

Așa, domnul Negruzzi a stabilit deocamdată anul înființării: acela de 1863. A ajuns domnia-sa, de asemenea, să stabilească și luna, luna februarie – mi se pare; a ajuns să stabilească și locul unde s-a zămislit ideea, anume în dreptul unui fânar de lângă poarta bisericei Trei-Sfetitelor. Ca să se stabilească acest fânar, contraversa a durat mai mulți ani. Domnul Maiorescu pretindea că, ieșind din curtea Școalei normale, unde era director, împreună cu domnul Pogor, într-o seară, s-au oprit amândoi în dreptul fânarului amintit și acolo le-a venit ideea înființării unei societăți; domnul Pogor însă pretindea că a mers împreună cu domnul Maiorescu până la un alt fânar, acel din dreptul bisericei catolice și că acolo le-a venit geniala idee. După multe apeluri la memorie și după lungi discuții, domnul Pogor a sfârșit prin a se ralia la părerea domnului Maiorescu.

Prin urmare, anul, luna și fânarul erau determinate. Asupra însă a zilei acestei memorabile date, societatea «Junimea» n-a putut să se învoiască niciodată, ea era împărțită în două tabere, absolut ireconciliabile. Una pretindea, expresia de astăzi, că fericitul eveniment a

avut loc într-o miercuri, cealaltă, într-o vineri. Unii se intitulau miercuriști, ceilalți veneriști. Vă puteți închipui la câte glume și jocuri de cuvinte dedeau loc aceste două denumiri.

Și, în urma multor și multor discuții furtunoase, tot părerea domnului Vasile Pogor fu găsită mai bună, că de vreme ce societăței «Junimea» nu i se putea determina ziua de naștere, atunci e mai preferabil ca să se declare că originile ei se pierd în noaptea timpurilor!...

Acestea le-am aflat eu după ce am intrat la «Junimea», prin anul 1872. Am susținut și eu una din aceste păreri, măcar că nu aveam – intrat târziu – nici un element sigur de discuție...”

Ca an întemeietor rămâne 1863, așa cum îl aflăm înscris în *Albumul Junimii*. Un alt document care pledează și pare a fixa pe bază de document oficial ziua și anul întemeierii este *raportul* înaintat de către Societatea Junimea din Iași, în anul 1868, Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice din București. Documentul a fost publicat de Augustin Z.N. Pop în „Convorbiri literare” nr. 3 (87) martie 1977 și reprodus întocmai de către Pavel Florea în *Din vremea Junimii* (Editura Omnia, Iași, 1993). Cum precizează autorul, „*raportul* este scris de mentorul Junimii, dar este semnat de Th. Cercez. Se repetă în parte procedeul folosit la redactarea *programului* revistei «Convorbiri literare» din 1 martie 1867”.

Pentru importanța lui în fixarea datei de naștere a celei mai importante societăți culturale românești, reproducem integral *raportul* înaintat Ministerului Cultelor, inserat în cartea amintită a lui Pavel Florea:

„Tipografia Societății „Junimea” Iași

Domnule Ministru,

24 Mai/5 iunie 1868

Răspunzând adresei Dv. nr. 4031, am onoarea a vă comunica următoarele asupra Societății «Junimea» din Iassi. Societatea «Junimea» este fondată în 19 octombrie 1863 în scop de a publica cărți apte la înaintarea educațiunii poporului român și de a susține și primi ori ce alt mijloc potrivit cu activitatea științifică și literară. Pentru realizarea acestui scop, Societatea s-a înzestrat cu o tipografie, ce stă la dispoziția autorilor români, a căror scrieri se vor fi cercetat mai întâi de Comisiuni speciale compuse dintre membrii ei; pe de altă parte, ea ține în fiecare an un șir de prelecțiuni publice, al căror idei principale sunt mai înainte dezbătute și hotărâte în ședințele Societății.

Tipografia se susține atât prin contribuțiuni mensuale, care alcătuiesc un venit regulat de opt sute galbeni (800) pe an, cât și prin câștigul din alte lucrări tipografice, al căror cuprins nu privesc pe Societate.

Administrarea Institutului tipografic este încredințată câte unui membru al Societății, care se alege pe fiecare an din nou și care se obligă în numele tuturor colegilor sei față cu autorii, ale căror scrieri se imprimă de Societate.

«Junimea» nu are un organ propriu de publicitate; însă D. redactor al „Convorbirilor literare” din Iassi, fiind totodată și membru al Societății, a oferit coloanele foaiei sale pentru ori ce publicațiune din partea noastră.

Membrii «Junimii» — sunt: Burghilea Nicolae, Buyuciu Grigore, Capsa Scarlat, Caragiani Ion, Carp Petre, Cassu Nicolae, Cerchez Mihail, Locot. colonel Ciurea Lascăr, Cerchez Teodor, Cernea Mihail, Culiănu Nicolae, Farra Alexandru, Ganea Nicolae, Ianov Ion,

Maiorescu Titu, Mândrea Nicolae, Melic Ion, Negruzzi Iacob, Negruzzi Leon, Paicu Pavel, Pogor Vasile, Qintescu Nicolae, Racoviță George, Rosetti Dimitrie, Rosetti Teodor, Schelitti Nicolae, Locot colonel.

Societatea «Junimea» nu are Statute, nici Președinte, nici Birou, nici Comitet dirigent. Cu toate acestea, a publicat până acum următoarele cărți: I. Horațiu Flaccus, *Ode și epode* explicate în usul școalelor de D. G. Munteanu, Direct. Gimn. din Brașov; II. Maiorescu Titu, *Despre scrierea limbei române*, III. Cercetare critică asupra poeziei române; IV. *Contra Școalei Bărnăuți*; V. Melic Ion, *Elemente de aritmetică*; Paicu Pavel, *Epitome historiae sacrae cu adnotațiuni*; VII. Putz Wilhelm, *Istoria și geografii Evului mediu*, manuale prelucrat de D. I. Meșotă, profesor la Gimnaziul din Brașov; VIII. Schiller, *Moartea lui Wallenstein*, traducere de E. M.; IX. Shakespeare, *Machbeth*, trad. rom. de P. Carp; X. *Othello*, trad. rom. de P. Carp; Iar sub președele ei se află: XI. Maiorescu Ion, *Opere postume*; XII. W. Putz, *Istoria și geografia Evului mediu*; XIII. N. Culianu, *Calculul diferențial*; XIV. Arago, *Astronomia*, în trad. rom. Primiți, Domnule Ministru, încredințarea prea distinsei mele considerațiuni. Administratorul Tipografiei Societății «Junimea» pe anul 1868. TH. CERCHEZ”.

Din documentul reprodus aflăm date de interes care certifică aria preocupărilor ce-i animau pe junimiști, care era componența în vara lui 1868, despre prelecțiunile publice, despre editură și tipografie, programul editorial, nu mai puțin despre „Convorbiri literare” și relația ei de autonomie față de Societate.

Pavel Florea, la finalul volumului său *Din vremea Junimii*, propune o sinteză asupra Junimii, în *date și fapte de istorie literară*, unde, în baza documentelor existente, sunt enumerate momentele importante din

existența Societății, dar esențiale și pentru mersul culturii naționale. Intervalul urmărit este 19 octombrie 1863-1890 – finalul fiind punctat de articolul corifeului Junimii, din 1890: *Leon C. Negruzzi și Junimea*. Vom menționa câteva evenimente de interes, cu o semnificație mai largă și cu efecte vizibile în cultura națională. În 1865, Vasile Alecsandri se înscrie în Societatea Junimea – cum este consemnat în *Albumul Junimii* înființat în 1878. În octombrie același an debutează lecturile în cadrul Societății, în vederea alcătuirii unei antologii de poezii românești. Procesele-verbale pe această temă pot fi lecturate în I.E. Torouțiu, *Studii și documente literare*, IV, București, 1933. Dacă rezultatele n-au fost destul de încurajatoare – cum aflăm și din amintirile lui Iacob Negruzzi, au avut totuși și un efect benefic, subliniat și de secretarul perpetuu, în *consolidarea părerilor estetice ale grupului junimist și a trezit*, cum justificat consemnează și Pavel Florea, *totodată*, în *Maioreescu ideea de a scrie studiul: O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867*, text care apare imediat după articolul program din primul număr al foii junimiste, „Convorbiri literare”, nr. 1 din martie 1867 – și se finalizează în numărul 8 de pe 15 iunie 1867.

Urmărind și documentele publicate de I.E. Torouțiu, un alt moment cu adevărat esențial pentru cultura națională a debutat în 5 noiembrie 1865, cu discuțiile asupra ortografiei românești. Studiul lui Titu Maiorescu *Despre scrierea limbii române* (1866) stă mărturie asupra temeiniciei puse de junimiști în rezolvarea trecerii de la grafia chirilică la grafia latină și scrierea fonetică. Încă din prefața la ediția primă de la 1866, aflăm sintetic și motivația acestui demers: „În Iași s-a format o societate literară «Junimea», pentru a cărei revistă era neapărat de trebuință să hotărâm o ortografie a limbei

române”. Se vede că viitoarea revistă a Junimii, „Convorbiri literare” a fost între principalii factori în migăloasa cercetare asupra scrierii limbii române.

Prefața la ediția din 1908, practic a IV-a, consemnează împlinirea și impunerea *unificării grafiei* prin decizia Academiei Române, asumată în aceeași măsură de toți scriitorii de limbă română: „Reforma se datorește deciziunii luate de Academie în sesiunea generală de la 1904, pe temeiul unui nou raport, prezentat de subscrisul (Titu Maiorescu – n.n.) în numerele secțiunii literare și asemenea reprodus în volumul de față.

Pe cât se poate prevedea, această ortografie – chiar astăzi predominitoare – se va răspândi tot mai mult și va rămâne în esență neschimbată. Stăruința de a scrie sonul *î* pretutindeni cu *î* și de a însemna pe *î* scurt, cu care se mai deosebesc unii scriitori, nu credem că va putea rezista uzului general. Considerări filologice, explicări fiziologice, precum se încearcă pentru *î* scurt, sau argumentul unității între literă și son invocat pentru *î* nu ne par hotărâtoare. Din contră, sunt mai tari unele asocieri de idei, scumpe românilor culți, care sprijină scrierea academică. Numele «român» este indisolubil asociat cu numele «Roma, roman», și scrierea «român» cu *î* nu este firească în dezvoltarea culturii noastre”. Credem de interes a cita în continuare din a patra prefață și în legătură cu decizia postrevoluționară a Academiei Române de scriere a lui *î* din *a* și nu din *i*: „Mărturisim că în faza în care, din fericire, a ajuns astăzi chestia scrierii române, unificarea ei totală ne pare preferabilă unei dezbinări oricât de întemeiate. Fie că în viitor s-ar adopta *i* scurt și s-ar introduce *î* și în corpul cuvintelor, fie că ar rămâne scrierea acestor semne așa cum e stabilită astăzi de Academie; deosebirea, redusă numai la atâta,

este prea mică pentru a stânjeni unificarea definitivă a ortografiei române”.

Și pentru o argumentare suplimentară asupra păstrării lui *î* din *i*, vom cita din partea a doua a studiului maiorescian: „În privința lui *î* avem următoarea lege a aflării lui:

1. În cuvintele românești *î* vine de regulă din influența nazalului *n* (și *m* combinat cu altă consonantă), ceea ce nu vrea să zică că oriunde este *n* (și *m* combinat) vocala precedentă se schimbă în *î*, ci numai că acolo unde vocala s-a schimbat în *î*, cauza a putut fi *n* (și *ro* combinat). Exemple: *în*, *împărat*, *român*, *înger*, *mână*, *cânt*, *vând*, *făcând*, *zicând*, *lăudând*, *sân*, *sunt*, *grâu* (= *granu*), *rămâi* (= *reman*), *frâu* (= *frent*), *cânt* (= *cant*), *brâu* (= *brin*) etc. De aceea alfabetul nostru cel vechi avea un singur semn pentru silaba *în* și *îm*.

2. Eufonia română suferă greu un *i* ascuțit după *r* și-l umbrește cu predilecție în *î*: *râs*, *râpă*, *râu*, *a omorâ*, *urâ* etc.

3. *Î* mai provine dintr-un *a* dinaintea lui *r* combinat, d. e., *hârtie*, *târziu*, *cârnă*”.

Zicem noi că aici, în aceste pagini maioresciene, aflăm suficientă determinare de a păstra, în revista fondată de Junimea la 1 martie 1867, grafia propusă de mentorul ei.

Anul 1867 este marcat prin apariția la 1 martie a primului număr din revista „Convorbiri literare” ce-l are ca director pe Iacob Negruzzi. Data apariției foii junimiste, prin cele publicate de-a lungul timpului, coincide cu data nașterii literaturii române moderne.

În numărul din 15 septembrie este prezent și Vasile Alecsandri cu poezia *Tânăra creolă*. În numărul din 15 noiembrie P.P. Carp critică dur piesa lui B.P. Hașdeu, *Răzvan și Vidra*, provocând polemica dintre dramaturg

și revistă. Din decembrie același an revista este trimisă gratuit în Transilvania tuturor școlilor și societăților culturale. În 1868, numărul pe aprilie găzduiește primele pasteluri ale bardului de la Mircești. În numărul din 15 iulie apare prima parte din studiul lui A.D. Xenopol, *Cultura națională*: „Cultura națională a unui popor consistă mai înainte de toate în păstrarea, dezvoltarea și cultivarea limbei sale, apoi în regularea raporturilor indivizilor săi atât a celor de drept, cât și a celor de moravuri după formele ce sufletul său a dezvoltat pentru împlinirea lor, în cercetarea trecutului său ca popor, ca existență particulară în astă lume pentru a înțelege prezentul și a întrevade viitorul, fie în cultivarea artelor și a literaturii, astfel ca tot ce este frumos și original în sufletul său să se dezvolte și să se producă în lumea exterioară”.

La începutul lui decembrie 1868 apare în „Convorbiri” *În contra direcției de astăzi în cultura română* – unde este enunțată succint doctrina junimistă a *formelor fără fond*. Este denunțat *vițiul radical* ce infestază cultura națională, *neadevărul*: „... Neadevăr în aspirări, neadevăr în politică, neadevăr în poezie, neadevăr până în gramatică, neadevăr în toate formele de manifestare a spiritului-public”. *Vițiu* prea ades, încă și astăzi manifest în viața noastră socială, politică și nu mai puțin în cultură, în manifestările ei pe plan intern și extern. Și corifeul Junimii remarcă un fenomen, ce din nou se repetă în zilele noastre globalizante și multiculturaliste: „Atrasă de lumină, junimea noastră întreprinse acea emigrare extraordinară spre fântânele științei din Franța și Germania, care până astăzi a mers tot crescând și care a dat mai ales României libere o parte din lustrul societăților străine. Din nenorocire, numai lustrul din afară! Căci nepregătiți precum erau și sunt tinerii

noștri, uimiți de fenomenele mărețe ale culturii moderne, ei se pătrunseră numai de efecte, dar nu pătrunseră până la cauze, văzură numai formele de deasupra ale civilizațiunii, dar nu întrevăzură fundamentele istorice mai adânci, care au produs cu necesitate acele forme și fără a căror preexistență ele nici nu ar fi putut exista. Și astfel, mărginiți într-o superficialitate fatală, cu mintea și cu inima aprinsă de un foc prea ușor, tineri români se întorceau și se întorc în patria lor cu hotărârea de a imita și a reproduce aparențele culturii apusene, cu încrederea că în modul cel mai grăbit vor și realiza îndată literatura, știința, arta frumoasă și, mai întâi de toate, libertatea într-un stat modern”.

Vițiul pe care îl reclamă este lipsa de orice fundament solid pentru formele dinafară ce le tot primim.

Sunt remarci greu de contracarat, spuse cu luciditate, într-o tonalitate profetică, cu vocea unui Ieremia biblic, preocupat cu totul de soarta propriei națiuni.

„În aparență, după statistica formelor dinafară, românii posedă astăzi aproape întreaga civilizare occidentală. Avem politică și știință, avem jurnale și academii, avem școli și literatură, avem muzee, conservatorii, avem teatru, avem chiar o constituțiune”.

În această critică maioresciană a formelor fără fond își află temeiul dramaturgia lui Caragiale și publicistica lui Eminescu.

Viziunea maioresciană, a junimiștilor în genere, era una organicistă, având ca temei teza evoluționistă a sociologului și istoricului englez H.T. Buckle despre dezvoltarea organică a unei culturi, teză contrazisă de istorie și combătută și de E. Lovinescu. Nu rezultă că junimiștii s-au înșelat. Ce reclamă ca foarte grav Maioreșcu este cum *lipsa de orice fundament solid pentru formele dinafară ce le tot primim*, la care se adaugă, cu atât

mai primejdios, *lipsa de orice simțământ a necesității acestui fundament.*

Nu este iertat nici *vițiul* atât de îngăduit al mediocrității: „Forma fără fond nu numai că nu aduce nici un folos, dar este de-a dreptul stricăcioasă, fiindcă nimicește un mijloc puternic de cultură. Și prin urmare vom zice: este mai bine să nu facem o școală de loc decât să facem o școală rea, mai bine să nu facem o pinacotecă de loc decât să o facem lipsită de arta frumoasă; mai bine să nu facem de loc statutele, organizarea, membrii, onorarii și neonorați ai unei asociațiuni decât să le facem fără ca spiritul propriu de asociere să se fi manifestat cu siguranță în persoanele ce o compun; mai bine să nu facem de loc academii, cu secțiunile lor, cu ședințele solemne, cu discursurile de recepțiune, cu analele pentru elaborate decât să le facem toate aceste fără maturitatea științifică ce singură le dă rațiunea de a fi”.

Și concluzionează: „Căci fără cultură poate încă trăi un popor cu nădejdea că la momentul firesc al dezvoltării sale se va ivi și această formă binefăcătoare a vieții omenești; dar cu o cultură falsă nu poate trăi un popor, și dacă stăruiește în ea, atunci dă un exemplu mai mult vechea lege a istoriei: că în lupta între civilizarea adevărată și între o națiune rezistentă se nimicește națiunea, dar niciodată adevărul”.

Ieremiada maioresciană va provoca numeroase proteste și luări de poziție negative inclusiv în rândul junimiștilor. Mărturie stă scrisoarea adresată lui Iacob Negruzzi de A.D. Xenopol, aflat la Berlin, și publicată de I.E. Torouțiu în *Documentele* sale, din care vom cita finalul: „Termin această prea lungă scrisoare, sperând că dacă legea istorică cu care încheie d-nul Maiorescu cercetarea sa este adevărată mai este o alta tot atât de mare și care are mai multe șanse de adevăr însă, căci

este o lege de existență și nu de distrucțiune: Când un popor a ajuns la conștiința de sine, când el a început a se dezvolta, atunci el nu piere, până nu împlinește rolul său istoric pe pământ”.

În „Convorbiri literare”, numărul din 15 februarie 1869 se anunță obținerea aprobării din partea stăpânirii rusești de a difuza revista și în Basarabia. Cum facem și astăzi...

În vara anului 1869, doi dintre fondatorii Junimii, P.P. Carp și Vasile Pogor, propun înființarea unei publicații politice pe trunchiul „Convorbirilor literare”. Votul lui Maiorescu a fost decisiv în menținerea și perpetuarea revistei conform direcției inițiale și a dorinței redactorului ei. Noua publicație politică înființată la scurt timp va dispărea, „Convorbirile” își vor continua odiseea culturală și în prezent, când se apropie de anul 150 de la fondare.

Junimea la 1870 număra 42 de membri.

Numărul de pe aprilie al foii junimiste tipărește traducțiunile lui Vasile Pogor din Charles Baudelaire.

Cu *Veneră și Madonă* începe colaborarea lui Eminescu la „Convorbiri literare”, numărul din 15 aprilie 1870. Urmează în 15 august *Epigonii* – care și deschide revista. Pe 15 septembrie publică o *Notiță asupra proiectatei întruniri la mormântul lui Ștefan cel Mare*. În numerele pe noiembrie este tipărit basmul *Făt-Frumos din lacrimă*. Printre noii membri înscriși în 1871 în Societate, aflăm pe A.D. Xenopol, Mihai Eminescu, Șt.G. Vârgolici.

La recomandarea poetului, Iacob Negruzzi publică în numerele pe martie 1871 *Fata de birău*. *Comedie în două acte* a lui Ioan Slavici. Cu această piesă începe colaborarea prozatorului transilvănean la foaia junimistă.